

FORUM FÖR FASTIGHETSBOXAR

Fastighetsboxar – råd till fastighetsägare som har särskilt värdefulla och rikt dekorerade entréer

Kulturhistoriskt värde

För att ta reda på om din fastighet har någon form av kulturhistorisk klassificering kan du vända dig till närmaste länsmuseum eller stadsbyggnadskontor. I de flesta städer finns ett kulturmiljöprogram eller liknande där kulturhistoriska värderingar framgår. Det kan också finnas skydd i detaljplan och om detta kan man få information från stadsbyggnadskontoret.

I Stockholm finns innerstadens kulturhistoriska klassificering tryckt på en karta tillgänglig hos Stadsmuseet och Stadsbyggnadskontoret. För ytterområdena finns stora delar klassificerat och resultatet kan studeras i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister (www.bebyggelseregistret.raa.se). Bor du i ett byggnadsminne kan Länsstyrelsen informera om hur skyddsföreskrifterna ser ut. Även i områden som ännu inte klassificerats kan det finnas kulturhistoriskt värdefulla hus.

Vad får man göra?

Befintliga kulturhistoriska värden skyddas av olika lagar. De flesta välbevarade äldre byggnader lyder under Plan- och bygglagen, PBL, och det är Byggnadsnämnderna som svarar för lovgivningen. Byggnadsminnen hanteras enligt KML, Kulturminneslagen, och i sådana fall är det Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet.

PBL § 3:12, stadgar att man inte får förvanska en byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och detta gäller hela byggnaden, både exterör och interiör.

Även i PBL § 3:10 föreskrivs att ändring av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag ... bevaras.

Att installera fastighetsboxar kräver inte bygglov och oftast inte heller bygganmälan. I den mån man avser att riva någon bärande vägg eller på annat sätt bygga om väsentligt bör man göra en bygganmälan eller en förfrågan till stadsbyggnadskontoret på orten. Om exteriören påverkas av installationen krävs dock bygglov.

FORUM FÖR FASTIGHETSBOXAR

Observera att även om boxarna inte kräver lov, gäller kraven i PBL om att inte förvanska kulturvärdena och att vara varsam. Som byggherre är man ansvarig för att känna till lagarnas innehåll och kan i efterhand bli ålagd att återställa om man gjort fel.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Hur gör man då om hela entrén är försedd med rika dekorationer? Det är helt klart att man skall undvika att göra åverkan på befintliga dekorerade ytor vare sig det handlar om äkta marmor, stucco-lustro eller figurativt måleri. Undvik alltså att borra hål i marmoreringarna eller att fälla in boxarna i en dekormålad vägg!

Det kan också vara så att huset är riktigt gammalt, t.ex. ett välbevarat hus från 1700-talet, och att installation av fastighetsboxar skulle förstöra upplevelsevärdet i miljön. Även framstående arkitektoniska värden i senare tiders entréer kan påverkas negativt av en olämpligt placerad och utformad postboxinstallation.

Finns det medeltida murverk i byggnadens stomme måste man tänka på att det i regel inte är tillåtet att över huvud taget göra hål i dessa delar. Sådana byggnader förekommer bl.a. i Gamla Stan i Stockholm, i Malmö, Visby och Ystad.

Vilka är då alternativen?

Hitta en annan plats

För att bevara helhetsmiljön och stämningen i entrén kan man försöka finna en annan plats som bättre klarar det nya inslaget. Det kan finnas utrymme i ett inre entrérum eller på trapphusets nedersta vilplan. Kanske finns ett angränsande rum för cyklar eller sopor eller en tom butikslokal som även kan rymma fastighetsboxarna.

Det kan vara möjligt att placera boxarna utomhus, t.ex. på gården i ett eget "posthus" liksom det förekommer cykelskjul och sophus. Om det är godtagbart i stadsbilden och det finns plats, t.ex. förgårdsmark, kan man överväga att placera fastighetsboxarna utanför entrén.

FORUM FÖR FASTIGHETSBOXAR

Anpassa utformningen

Om alla ytor, golv, väggar och tak, är dekorerade men det finns gott om utrymme, kan man utforma fastighetsboxar som en fristående möbel. Ett skåp som står på egna ben kan alltid ställas på plats utan att någon åverkan sker. Då handlar det mera om upplevelsen av rummet.

Hur denna möbel skall se ut måste övervägas från fall till fall. Ofta är enkla rena linjer att föredra och material som i kulör och yta samverkar med den äldre miljön till en god helhetsupplevelse. I en välbevarad äldre miljö är det viktigt att det nya inslaget tillverkas med motsvarande höga krav på kvalitet.

Hjälp och råd

Sannolikt går det att lösa installationen av fastighetsboxar med hjälp av dessa råd i de allra flesta miljöer. För den som inte finner någon plats eller är tveksam om den kulturhistoriska värderingen går det att få hjälp och stöd från flera håll.

Sök i första hand hjälp genom Forum för fastighetsboxar, www.fastighetsboxar.se, som har samlat stor erfarenhet och kan hänvisa vidare till olika slag av experthjälp. Här finns medarbetare som utan kostnad kan ge råd och svara på de flesta frågor. För de övergripande besluten svarar Post- och telestyrelsen, www.pts.se. Närmaste Länsmuseum eller Stadsmuseum kan förklara byggnadens kulturhistoriska värde. I verkligt svårlösta fall kan man ta hjälp av en byggnadsantikvarie, som man kan hitta genom www.spba.se, en förening för fristående byggnadsantikvarier.

Sammanfattning i några korta punkter

- är entrérummet alldeles för fint för ingrepp, försök hitta en annan plats.
- i vissa fall kan det inre entrérummet vara lämpligt.
- i andra fall kan det finnas en annan lämplig lokal intill, t.ex. ett soprum eller cykelrum.
- om det finns förgårdsmark eller innergård kan man placera boxarna där.
- om det finns plats i entrén men miljön är rikt dekorerad kan man välja boxar i form av en fristående möbel som inte behöver bultas fast i väggen.
- till sist kan man fundera över utformningen, det måste inte vara grå plåtlådor utan man kan beställa ett material eller en form och färg som passar bra i miljön.